

Academic Focus

มีนาคม 2563

สารบัญ

บทนำ	1
ความเป็นมาของเหรียญรัตนาภรณ์	2
อักษรย่อเหรียญรัตนาภรณ์	2
รายละเอียดเหรียญรัตนาภรณ์	2
เหรียญรัตนาภรณ์รัชกาลที่ 10	6
ตัวอย่างรายพระนามและรายนามผู้ที่ได้รับ พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10	7
บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา	9
บรรณานุกรม	11

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<https://www.parliament.go.th/library>

เหรียญรัตนาภรณ์

บทนำ

ตามโบราณราชประเพณี พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีนับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 จนถึงพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาเหรียญรัตนาภรณ์ขึ้นเพื่อเป็นเหรียญส่วนพระองค์พระมหากษัตริย์ สำหรับพระราชทานเป็นเครื่องหมายในพระมหากฎณาแล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร ต่อมาพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 เสด็จขึ้นครองราชย์ เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 เพื่อให้เป็นไปตามโบราณราชประเพณีและแนวทางปฏิบัติที่สืบทอดกันมา จึงสมควรให้มีเหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 และการตราพระราชบัญญัติเหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 พ.ศ. 2562 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2562 เล่ม 136 ตอนที่ 94 ก

ความเป็นมาของเหรียญรัตนารณ์

เหรียญรัตนารณ์เป็นเหรียญส่วนพระองค์พระมหากษัตริย์ สำหรับพระราชทานเป็นเครื่องหมายในพระมหากษัตริย์แล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงสถาปนาเหรียญรัตนารณ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2412 เดิมเรียก “รจนารณ์” สำหรับพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบในพระองค์และในการช่าง ชั้นที่ 2 รองจากตราภัตราภรณ์ เมื่อตราพระราชบัญญัติเครื่องราชอิสริยาภรณ์เมื่อ พ.ศ. 2416 จึงเปลี่ยนนามเป็น “รัตนารณ์” สำหรับพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบในพระองค์และในการช่างเป็นชั้นที่ 1 เหรียญบุษปมาลา เป็นชั้นที่ 2 และเมื่อ พ.ศ. 2444 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้คิดแบบอย่างสร้างเหรียญรัตนารณ์ขึ้นใหม่ และให้มีเป็น 5 ชั้น เพื่อพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบแก่ฝ่ายหน้าและฝ่ายใน และพระราชทานแก่ผู้อื่นเป็นบำเหน็จความชอบอย่างอื่นต่อมา และต่อมาทรงสถาปนาเหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 4 ขึ้นอีกอย่างหนึ่ง ครั้นมาถึงในรัชกาลที่ 6 รัชกาลที่ 7 รัชกาลที่ 8 และรัชกาลที่ 9 ก็ได้ทรงสถาปนาเหรียญรัตนารณ์ขึ้นทุกรัชกาล (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2551, น. 9)

อักษรย่อเหรียญรัตนารณ์

นับตั้งแต่มีเหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 4 จนถึงเหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 9 เหรียญรัตนารณ์ในแต่ละรัชกาลมีอักษรย่อ ดังนี้ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2551, น. 9)

เหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 4 ใช้อักษรย่อว่า ม.ป.ร.

เหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 5 ใช้อักษรย่อว่า จ.ป.ร.

เหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 6 ใช้อักษรย่อว่า ว.ป.ร.

เหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 7 ใช้อักษรย่อว่า ป.ป.ร.

เหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 8 ใช้อักษรย่อว่า อ.ป.ร.

เหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 9 ใช้อักษรย่อว่า ภ.ป.ร.

รายละเอียดเหรียญรัตนารณ์

เหรียญรัตนารณ์ในแต่ละรัชกาลมีรายละเอียด ดังนี้ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2550, น. 604-618)

เหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 4

ประเภท	เหรียญราชอิสริยาภรณ์ซึ่งนับเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์
ชนิด	เหรียญบำเหน็จในพระองค์พระมหากษัตริย์
ชื่อ	เหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 4
ชื่อภาษาอังกฤษ	King Mongkut's Royal Cypher Medal (Rama IV)
ชั้น/อักษรย่อ	มี 5 ชั้น แบ่งเป็นฝ่ายหน้า (บุรุษ) และฝ่ายใน (สตรี) ชั้นที่ 1 เหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 4 ม.ป.ร. 1 ชั้นที่ 2 เหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 4 ม.ป.ร. 2 ชั้นที่ 3 เหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 4 ม.ป.ร. 3

	ชั้นที่ 4 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 4 ม.ป.ร. 4
	ชั้นที่ 5 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 4 ม.ป.ร. 5
จำนวน	ไม่กำหนด
ประกาศนียบัตร	มีประกาศนียบัตร
พระราชทาน	พระราชทานพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ ซึ่งเป็นผู้ได้รับราชการสนองพระเดชพระคุณมาในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 และพระบรมวงศานุวงศ์ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ นพรัตน์ราชวราภรณ์
การส่งคืน	เมื่อผู้ได้รับพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้นสูงขึ้น ต้องส่งคืนชั้นรองกรณีผู้ได้รับพระราชทานวายชนม์ ให้ทายาทเก็บรักษาชั้นสูงสุดไว้เป็นที่ระลึก เว้นแต่จะทรงเรียกคืน
สถาปนารัชสมัย	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2447

เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 5

ประเภท	เหรียญราชอิสริยาภรณ์ซึ่งนับเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์
ชนิด	เหรียญบำเหน็จในพระองค์พระมหากษัตริย์
ชื่อ	เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 5
ชื่อภาษาอังกฤษ	King Chulalongkorn's Royal Cypher Medal (Rama V)
ชั้น/อักษรย่อ	มี 5 ชั้น แบ่งเป็นฝ่ายหน้า (บุรุษ) และฝ่ายใน (สตรี) ชั้นที่ 1 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 5 จ.ป.ร. 1 ชั้นที่ 2 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 5 จ.ป.ร. 2 ชั้นที่ 3 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 5 จ.ป.ร. 3 ชั้นที่ 4 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 5 จ.ป.ร. 4 ชั้นที่ 5 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 5 จ.ป.ร. 5
จำนวน	ไม่กำหนด
ประกาศนียบัตร	มีประกาศนียบัตร
พระราชทาน	พระราชทานแก่ผู้ใดแล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร
การส่งคืน	เมื่อผู้ได้รับพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้นสูงขึ้น ต้องส่งคืนชั้นรองกรณีผู้ได้รับพระราชทานวายชนม์ ให้ทายาทเก็บรักษาชั้นสูงสุดไว้เป็นที่ระลึก เว้นแต่จะทรงเรียกคืน
สถาปนารัชสมัย	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2412 สำหรับพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบในพระองค์ ต่อมาใน พ.ศ. 2444 ทรงปรารภถึงเจ้านายและข้าราชการที่ตามเสด็จประพาสเกาะชวา จึงโปรดเกล้าฯ ให้คิดแบบสร้างเหรียญขึ้นใหม่เพื่อพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบ

เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 6

ประเภท	เหรียญราชอิสริยาภรณ์ซึ่งนับเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์
ชนิด	เหรียญบำเหน็จในพระองค์พระมหากษัตริย์
ชื่อ	เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 6
ชื่อภาษาอังกฤษ	King Vajiravudh's Royal Cypher Medal (Rama VI)
ชั้น/อักษรย่อ	มี 5 ชั้น แบ่งเป็นแบ่งเป็นฝ่ายหน้า (บุรุษ) และฝ่ายใน (สตรี) ชั้นที่ 1 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 6 ว.ป.ร. 1 ชั้นที่ 2 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 6 ว.ป.ร. 2 ชั้นที่ 3 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 6 ว.ป.ร. 3 ชั้นที่ 4 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 6 ว.ป.ร. 4 ชั้นที่ 5 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 6 ว.ป.ร. 5
จำนวน	ไม่กำหนด
ประกาศนียบัตร	มีประกาศนียบัตร
พระราชทาน	พระราชทานแก่ผู้ใดแล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร
การส่งคืน	เมื่อผู้ได้รับพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้นสูงขึ้นไป ต้องส่งคืนชั้นรอง กรณีผู้ได้รับพระราชทานวายชนม์ ให้ทายาทเก็บรักษาชั้นสูงสุดไว้เป็นที่ระลึก เว้นแต่จะทรงเรียกคืน
สถาปนารัชสมัย	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พ.ศ. 2453

เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 7

ประเภท	เหรียญราชอิสริยาภรณ์ซึ่งนับเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์
ชนิด	เหรียญบำเหน็จในพระองค์พระมหากษัตริย์
ชื่อ	เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 7
ชื่อภาษาอังกฤษ	King Prajadhipok's Royal Cypher Medal (Rama VII)
ชั้น/อักษรย่อ	มี 5 ชั้น แบ่งเป็นฝ่ายหน้า (บุรุษ) และฝ่ายใน (สตรี) ชั้นที่ 1 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 7 ป.ป.ร. 1 ชั้นที่ 2 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 7 ป.ป.ร. 2 ชั้นที่ 3 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 7 ป.ป.ร. 3 ชั้นที่ 4 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 7 ป.ป.ร. 4 ชั้นที่ 5 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 7 ป.ป.ร. 5
จำนวน	ไม่กำหนด
ประกาศนียบัตร	มีประกาศนียบัตร
พระราชทาน	พระราชทานแก่ผู้ใดแล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร

การส่งคืน เมื่อผู้ได้รับพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้นสูงขึ้นไป ต้องส่งคืนชั้นรอง กรณีผู้ได้รับพระราชทานวายชนม์ ให้ทายาทเก็บรักษาชั้นสูงสุดไว้เป็นที่ระลึก เว้นแต่จะทรงเรียกคืน

สถาปนารัชสมัย พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 พ.ศ. 2469

เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 8

ประเภท เหรียญราชอิสริยาภรณ์ซึ่งนับเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ชนิด เหรียญบำเหน็จในพระองค์พระมหากษัตริย์

ชื่อ เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 8

ชื่อภาษาอังกฤษ King Ananda Mahidol's Royal Cypher Medal (Rama VIII)

ชั้น/อักษรย่อ มี 5 ชั้น แบ่งเป็นบุรุษ และสตรี

ชั้นที่ 1 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 8 อ.ป.ร. 1

ชั้นที่ 2 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 8 อ.ป.ร. 2

ชั้นที่ 3 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 8 อ.ป.ร. 3

ชั้นที่ 4 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 8 อ.ป.ร. 4

ชั้นที่ 5 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 8 อ.ป.ร. 5

จำนวน ไม่กำหนด

ประกาศนียบัตร มีประกาศนียบัตร

พระราชทาน พระราชทานแก่ผู้ใดแล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร

การส่งคืน เมื่อผู้ได้รับพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้นสูงขึ้นไป ต้องส่งคืนชั้นรอง กรณีผู้ได้รับพระราชทานวายชนม์ ให้ทายาทเก็บรักษาชั้นสูงสุดไว้เป็นที่ระลึก เว้นแต่จะทรงเรียกคืน

สถาปนารัชสมัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 พ.ศ. 2480

เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 9

ประเภท เหรียญราชอิสริยาภรณ์ซึ่งนับเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ชนิด เหรียญบำเหน็จในพระองค์พระมหากษัตริย์

ชื่อ เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 9

ชื่อภาษาอังกฤษ King Bhumibol Adulyadej's Royal Cypher Medal (Rama IX)

ชั้น/อักษรย่อ มี 5 ชั้น แบ่งเป็น

ชั้นที่ 1 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 9 ภ.ป.ร. 1

ชั้นที่ 2 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 9 ภ.ป.ร. 2

ชั้นที่ 3 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 9 ภ.ป.ร. 3

ชั้นที่ 4 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 9 ภ.ป.ร. 4

	ชั้นที่ 5 เหยียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 9 ภ.ป.ร. 5
จำนวน	ไม่กำหนด
ประกาศนียบัตร	มีประกาศนียบัตร
พระราชทาน	พระราชทานแก่ผู้ใดแล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร การส่งคืน เมื่อผู้ได้รับพระราชทานเหยียญรัตนารณ์ชั้นสูงขึ้น ต้องส่งคืนชั้นรอง กรณีผู้ได้รับพระราชทานวายชนม์ ให้ทายาทเก็บรักษาชั้นสูงสุดไว้เป็นที่ระลึก เว้นแต่จะทรงเรียกคืน
สถาปนารัชสมัย	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 พ.ศ. 2495

เหยียญรัตนารณ์รัชกาลที่ 10

โดยที่ตามโบราณราชประเพณี เหยียญรัตนารณ์เป็นเหยียญราชอิสริยาภรณ์ประจำรัชกาล เพื่อที่จะพระราชทานเป็นเครื่องหมายแห่งพระมหากษัตริย์คุณตามพระราชอัธยาศัย จึงสมควรให้มีเหยียญรัตนารณ์รัชกาลที่ 10 ตามโบราณราชประเพณีสืบไป ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 9 ได้บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะสถาปนาและถอดถอนฐานันดรศักดิ์และพระราชทานและเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์” ดังนั้น การพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จึงเป็นพระราชอำนาจที่จะมีพระราชดำริให้มีเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดใดและจะพระราชทานแก่ผู้ใดตามพระราชอัธยาศัยได้ อีกทั้งแนวทางปฏิบัติที่สืบทอดกันมาได้มีการตราพระราชบัญญัติเหยียญรัตนารณ์ประจำรัชกาลขึ้นไว้ เพื่อประโยชน์ในการรับรองสิทธิในการประดับเหยียญและการสืบทอดต่อไปยังทายาท และกำหนดหน้าที่ในการส่งคืนเหยียญเมื่อได้รับเหยียญชั้นสูงขึ้นหรือเมื่อทรงเรียกคืน ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติเหยียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 10 พ.ศ. 2562 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562, น. 1-2)

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติเหยียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 10 พ.ศ. 2562

ลักษณะแห่งเหยียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 10 มีอักษรพระปรมาภิไธย ว.ป.ร. อยู่ในขอบวงกลมซึ่งมีรัศมี เหนือรัศมีมีเลข 10 ภายใต้อูณาโลม หลังอูณาโลมมีห่วงทำด้วยทองคำสำหรับร้อยแพรแถบข้างบน มีลำดับเป็น 5 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 อักษรพระปรมาภิไธยทองคำฝังเพชรทั้งดวง

ชั้นที่ 2 อักษรพระปรมาภิไธยทองคำ ลงยาสีขาว ขอบเรือนเงินประดับเพชร

ชั้นที่ 3 อักษรพระปรมาภิไธยกาไหล่ทอง ลงยาสีขาว ขอบสร่งทองคำ

ชั้นที่ 4 อักษรพระปรมาภิไธยกาไหล่ทอง ขอบสร่งเงิน

ชั้นที่ 5 อักษรพระปรมาภิไธยเงิน ขอบสร่งเงิน

ให้มีแพรแถบกว้าง 32 มิลลิเมตร พื้นสีเหลือง มีริ้วสีขาว 2 ข้าง สอดร้อยห่วงเหมือนกันทั้ง 5 ชั้น สำหรับพระราชทานสตรี ผูกเป็นรูปแฉลบปอ ใช้ประดับเสื้อที่หน้าบ่าซ้าย สำหรับพระราชทานบุรุษ ไม่ผูกใช้ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

เหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 10 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว จะพระราชทานแก่ผู้ใด แล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร โดยมีประกาศนียบัตร ทรงลงพระปรมาภิไธยและประทับพระราชลัญจกรประจำพระองค์เป็นสำคัญกำกับไว้ด้วย ผู้ได้รับพระราชทาน เหรียญนี้จะเขียนอักษรย่อไว้ท้ายชื่อ ก็ให้เขียน ดังนี้

ผู้ได้รับพระราชทานเหรียญชั้นที่ 1 ให้เขียนว่า ว.ป.ร. 1

ผู้ได้รับพระราชทานเหรียญชั้นที่ 2 ให้เขียนว่า ว.ป.ร. 2

ผู้ได้รับพระราชทานเหรียญชั้นที่ 3 ให้เขียนว่า ว.ป.ร. 3

ผู้ได้รับพระราชทานเหรียญชั้นที่ 4 ให้เขียนว่า ว.ป.ร. 4

ผู้ได้รับพระราชทานเหรียญชั้นที่ 5 ให้เขียนว่า ว.ป.ร. 5

เหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 10 เป็นเครื่องหมายในพระมหากษัตริย์คุณส่วนพระองค์และพระราชทาน เป็นสิทธิ แม้ผู้ได้รับพระราชทานล่วงลับไปแล้วก็ให้ตกทอดแก่ทายาท เพื่อรักษาไว้เป็นที่ระลึกในวงศ์ตระกูล สืบไป หากว่าทายาทมีความปรารถนาจะเชิดชูเกียรติคุณ ให้ใช้แต่ดวงเหรียญร้อยสร้อยสวมคอ แต่จะร้อยแพรแถบ เอาไปใช้ประดับไม่ได้ ถ้าผู้ได้รับพระราชทานหรือทายาทกระทำความผิดร้ายแรงหรือประพฤติตนไม่สมเกียรติ อาจทรงเรียกคืนได้ และผู้ได้รับพระราชทานเหรียญดวงใหม่เลื่อนเป็นชั้นสูงขึ้นไป ต้องส่งเหรียญดวงเดิมคืน (พระราชบัญญัติเหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 10, 2562, น. 1-3)

ตัวอย่างรายพระนามและรายนามผู้ที่ได้รับพระราชทานเหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 10

เหรียญรัตนารณ์ รัชกาลที่ 10 ชั้นที่ 1

1. สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

(ประกาศเฉลิมพระนามาภิไธย สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง, 5 พฤษภาคม 2562, น. 2-3)

2. สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี

(ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ และเหรียญรัตนารณ์, 11 พฤษภาคม 2562, น. 1)

3. สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณ วรราชภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒน์ รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

(ประกาศเฉลิมพระนามาภิไธย สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒน์ รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี, 5 พฤษภาคม 2562, น. 4-5)

4. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

(ประกาศสถาปนา สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี, 5 พฤษภาคม 2562, น. 6)

5. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา (ประกาศสถาปนาและเฉลิมพระนาม สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี, 5 พฤษภาคม 2562, น. 8)
6. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา (ประกาศสถาปนาและเฉลิมพระนาม สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา, 5 พฤษภาคม 2562 น. 9)
7. สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร (ประกาศสถาปนาและเฉลิมพระนาม สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร, 5 พฤษภาคม 2562, น. 10)
8. ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี (ประกาศ เรื่อง พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์, 9 พฤษภาคม 2562, น. 3)
9. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ (ประกาศสถาปนา พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ, 5 พฤษภาคม 2562, น. 7)
10. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ (ประกาศเฉลิมพระเกียรติยศ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์, 5 พฤษภาคม 2562, น. 11)
11. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ (ประกาศเฉลิมพระเกียรติยศ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ, 5 พฤษภาคม 2562, น. 12)
12. พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ (ประกาศ เรื่อง พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์, 9 พฤษภาคม 2562, น. 2)

เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 ชั้นที่ 2

1. ท่านผู้หญิงพลอยไพลิน เจนเซน
2. ท่านผู้หญิงสิริกิติยา เจนเซน (ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายใน และเหรียญรัตนาภรณ์, 7 พฤษภาคม 2562, น. 1)
3. พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์ (ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายหน้า กับเหรียญรัตนาภรณ์ และพระราชทานยศทหารชั้นนายพลเป็นกรณีพิเศษ, 7 พฤษภาคม 2562, น. 2)
4. พลเอกหญิง ท่านผู้หญิงอภิรดี ยิ่งเจริญ (ประกาศ เรื่อง พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์, 6 มิถุนายน 2562, น. 1)
5. พลอากาศเอก สถิตย์พงษ์ สุขวิมล (ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายหน้า และเหรียญรัตนาภรณ์, 11 พฤษภาคม 2562, น. 1)

เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 ชั้นที่ 3

1. หม่อมเจ้ามงคลเฉลิม ยุคล
2. พลเอก หม่อมเจ้าจุลเจิม ยุคล
3. หม่อมเจ้าทิฆัมพร ยุคล
4. พลเอก หม่อมเจ้าเฉลิมศึก ยุคล

(ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายหน้า กับเหรียญรัตนาภรณ์ และพระราชทานยศทหารชั้นนายพลเป็นกรณีพิเศษ, 7 พฤษภาคม 2562, น. 2)

5. ท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ

(ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายหน้า และเหรียญรัตนาภรณ์, 11 พฤษภาคม 2562, น. 2)

เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 ชั้นที่ 4

1. นาวาเอก ธรรมรงค์ สุวรรณภูมิ

(ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายหน้า และเหรียญรัตนาภรณ์, 15 พฤษภาคม 2562, น. 3)

2. พลตรีหญิง คุณธารินี รอดสน
3. พันตรีหญิง นฤมล สัมผัส
4. นางพิทยา สาระมิตร

(ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายใน เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย เหรียญรัตนาภรณ์ และเข็มราชวัลลภ, 5 มิถุนายน 2562, น. 1)

เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 ชั้นที่ 5

1. นาวาอากาศตรี นเรศ วงศ์สมบูรณ์
2. ว่าที่นาวาอากาศตรี รังสรรค์ เพ็ชรสัมพันธ์
3. ว่าที่นาวาอากาศตรี ปิยะ ดิสภักดี
4. ว่าที่เรืออากาศเอก ขวลิต โพธิ์งาม

(ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เหรียญรัตนาภรณ์ และเหรียญราชรุจิ, 4 กันยายน 2562, น. 6)

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

เหรียญรัตนาภรณ์ เป็นเหรียญราชอิสริยาภรณ์ประจำรัชกาล เพื่อที่จะพระราชทานเป็นเครื่องหมายแห่งพระมหากรุณาธิคุณตามพระราชอัธยาศัย โดยเริ่มสร้างมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 สืบต่อเนื่องมาจนถึงสมัย พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 เสด็จขึ้นครองราชย์ เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 เพื่อให้เป็นไปตามโบราณราชประเพณีและแนวทางปฏิบัติที่สืบทอดกันมา จึงสมควรให้มีเหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 และมีการตราพระราชบัญญัติ เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 พ.ศ. 2562 โดยมีสาระสำคัญ คือ ลักษณะแห่งเหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 มีอักษรพระปรมาภิไธย ว.ป.ร. อยู่ในขอบวงกลมซึ่งมีรัศมี เหนือรัศมีมีเลข 10 ภายใต้อุณาโลม หลังอุณาโลมมีห่วง ทำด้วยทองคำสำหรับร้อยแพรแถบข้างบน มีลำดับเป็น 5 ชั้น และมีอักษรย่อ ดังนี้

ชั้นที่ 1 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 ว.ป.ร. 1

ชั้นที่ 2 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 ว.ป.ร. 2

ชั้นที่ 3 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 ว.ป.ร. 3

ชั้นที่ 4 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 ว.ป.ร. 4

ชั้นที่ 5 เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 ว.ป.ร. 5

ให้มีแพรแถบกว้าง 32 มิลลิเมตร พื้นสีเหลือง มีริ้วสีขาว 2 ข้าง สอดร้อยห่วงเหมือนกันทั้ง 5 ชั้น สำหรับพระราชทานสตรี ผูกเป็นรูปแมลงปอ ใช้ประดับเสื้อที่หน้าบ่าซ้าย สำหรับพระราชทานบุรุษ ไม่ผูก ใช้ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 เป็นเครื่องหมายในพระมหากษัตริย์คุณส่วนพระองค์และพระราชทาน เป็นสิทธิ แม้ผู้ได้รับพระราชทานล่วงลับไปแล้วก็ให้ตกทอดแก่ทายาท เพื่อรักษาไว้เป็นที่ระลึกในวงศ์ตระกูล สืบไป หากว่าทายาทมีความปรารถนาจะเชิดชูเกียรติคุณ ให้ใช้แต่ดวงเหรียญร้อยสร้อยสวมคอ แต่จะร้อยแพรแถบ เอาไปใช้ประดับไม่ได้ ถ้าผู้ได้รับพระราชทานหรือทายาทกระทำความผิดร้ายแรงหรือประพฤติน่าไม่สมเกียรติ อาจทรงเรียกคืนได้ และผู้ได้รับพระราชทานเหรียญดวงใหม่เลื่อนเป็นชั้นสูงขึ้นไป ต้องส่งเหรียญดวงเดิมคืน เหรียญรัตนาภรณ์จึงเป็นเหรียญที่แสดงถึงคุณงามความดีของผู้ที่ได้รับพระราชทานและเป็นผู้ที่ทำประโยชน์ ต่อประเทศชาติอย่างสูงสุคนั่นเอง

จัดทำโดย

นางสาวณิชา บุรณสิงห์

วิทยากรเชี่ยวชาญ

นายเปรม ถาวรประภาสวัสต์

วิทยากรปฏิบัติการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

โทรศัพท์ 0 2244 2070

โทรสาร 0 2244 2058

Email: parliament.group3@gmail.com

บรรณานุกรม

- “ประกาศเฉลิมพระเกียรติยศ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์” (5 พฤษภาคม 2562).
ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 136 ตอนที่ 15 ข, น. 11.
- “ประกาศเฉลิมพระเกียรติยศ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ” (5 พฤษภาคม 2562).
ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 136 ตอนที่ 15 ข, น. 12.
- “ประกาศเฉลิมพระนามาภิไธย สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒน์ รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี” (5 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 15 ข, น. 4-5.
- “ประกาศเฉลิมพระนามาภิไธย สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง” (5 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 15 ข, น. 2-3.
- “ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ และเหรียญรัตนาภรณ์” (11 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 20 ข, น. 1.
- “ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายใน เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย เหรียญรัตนาภรณ์ และเข็มราชวัลลภ” (5 มิถุนายน 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 27 ข, น. 1.
- “ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายใน และเหรียญรัตนาภรณ์” (7 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 16 ข, น. 1.
- “ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายหน้า กับเหรียญรัตนาภรณ์ และพระราชทานยศทหารชั้นนายพลเป็นกรณีพิเศษ” (7 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 16 ข, น. 2.
- “ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายหน้า และเหรียญรัตนาภรณ์” (11 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 21 ข, น. 1-2.
- “ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายหน้า และเหรียญรัตนาภรณ์” (15 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 22 ข, น. 3.
- “ประกาศ เรื่อง พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เหรียญรัตนาภรณ์ และเหรียญราชรุจิ” (4 กันยายน 2562).
ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 136 ตอนที่ 48 ข, น. 6.
- “ประกาศ เรื่อง พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์” (9 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 17 ข, น. 2.
- “ประกาศ เรื่อง พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์” (9 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 17 ข, น. 3.

“ประกาศ เรื่อง พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์” (6 มิถุนายน 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 28 ข, น. 1.

“ประกาศสถาปนาและเฉลิมพระนาม สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี” (5 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 15 ข, น. 8.

“ประกาศสถาปนาและเฉลิมพระนาม สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา” (5 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 15 ข, น. 9.

“ประกาศสถาปนาและเฉลิมพระนาม สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร” (5 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 15 ข, น. 10.

“ประกาศสถาปนา พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ” (5 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 15 ข, น. 7.

“ประกาศสถาปนา สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี” (5 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 15 ข, น. 6.

“พระราชบัญญัติเหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 พ.ศ. 2562” (30 สิงหาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 94 ก, น. 1-3.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). **การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติเหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ 10 พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติเหรียญราชรุจิ รัชกาลที่ 10 พ.ศ. ....** สืบค้น 3 มีนาคม 2563 จาก <http://web.krisdika.go.th/data/comment/bill/bill213-effect.pdf>

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2550). **ประมวลกฎหมายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย**. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์. _____ . (2551). **เหรียญรัตนาภรณ์**. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.